

Szare Szeregi

Od samego początku okupacji młodzież aktywnie uczestniczyła w ruchu oporu, walczyła z najeźdźcą niemieckim. Młodzi ludzie skupieni w **ZHP**, czyli **Związku Harcerstwa Polskiego**, byli twórcami tzw. **małego sabotażu**. Polegał on m.in. na wykonywaniu rysunków, ulotek ośmieszających Niemców, napisów-haseł na murach podtrzymujących na duchu Polaków, wrzucaniu do kin i restauracji pojemników z gazem, aby w ten sposób zniechęcić do ich odwiedzania, itp.

Gdy wybuchła II wojna światowa, harcerstwo było przygotowane do pełnienia służb pomocniczych. Już we wrześniu 1939r. podjęto decyzję o przejściu ZHP do podziemia, zaś w **lutym 1940** nadano kryptonimy organizacyjne. Harcerska organizacja męska przyjęła nazwę **Szarych Szeregów**, a żeńska- **Bądź Gotów**. Z czasem utarł się zwyczaj obejmowania nazwą Szare Szeregi również żeńskiej organizacji harcerskiej.

Szare Szeregi skupiały ponad 15 tys. członków i były najliczniejszą konspiracyjną organizacją młodzieżową. Swą działalność koncentrowały na pracy organizacyjno-szkoleniowej i wychowawczej, na małym sabotażu i walce zbrojnej.

W grudniu 1940 powstała **Organizacja Małego Sabotażu „Wawer”** kierowana przez **Aleksandra Kamińskiego**. Swą nazwą organizacja upamiętniła podwarszawską miejscowość, w której Niemcy dokonali pierwszej masowej zbrodni, mordując w grudniu 1939r. ponad stu ludzi. Dla miesz-

kańców Warszawy nazwa „Wawer” była wyrazem nienawiści w stosunku do okupanta.

Szare Szeregi zorganizowały się z czasem w trzy grupy wiekowe:

1. **Zawisza** (12-14 lat) najmłodszy wiekiem, byli szkoleni do służby pomocniczej. Ich ćwiczenia i zbiórki organizowano na wzór przedwojennych harcerskich spotkań.

2. **Bojowe Szkoły** (15-17 lat) wchodziły w skład Armii Krajowej. BS pełniły służbę wojskową, głównie na różnych odcinkach łączności, zajmowały się małym sabotażem, wywiadem, czasami brały udział w akcjach bojowych.

3. **Grupy Szturmowe** (powyżej 17 lat) weszły w skład AK. Członkowie GS byli najstarsi i najbardziej doświadczeni. Działalność GS skupiała się na dywersji bojowej i partyzantce. Harcerze uczestniczyli w atakach na linie kolejowe, w akcjach odbijania więźniów. Pierwszym komendantem GS został **Tadeusz Zawadzki ps. „Zośka”**.

Zaś Szare Szeregi żeńskie przygotowywały młodzież do służby pomocniczej (sanitariuszki, łączniczki), prowadziły działalność charytatywną, brały udział w walce bieżącej.

Szare Szeregi miały na celu przygotowanie młodzieży do życia w konspiracji, walki i do powojennej odbudowy państwa. O zadaniach i celach Sz.Sz. mówił program pt. **„Dziś-Jutro-Pojutrze”**.

„Dziś” dotyczyło walki bieżącej. Dla GS znaczyło to walkę zbrojną; dla BS mały sabotaż, kolportaż prasy, wydawnictwo, a także wywiad; dla Zawiszy pracę wychowawczą w drużynach, pozwalającą na zdobycie umiejętności niezbędnych do rozpoczęcia walki w przyszłości.

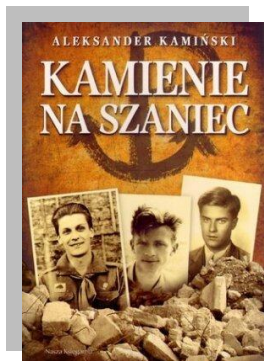

„Jutro” odnosiło się do powszechnego powstania zbrojnego. Szare Szeregi odegrały bardzo ważną rolę w powstaniu warszawskim.

„Pojutrze” dotyczyło pracy w powojennej Polsce.

Tak więc działalność Sz.Sz. nie ograniczała się tylko do walki z okupantem, myślano również o przyszłości.

O życiu i służbie harcerzy w okupowanym kraju możemy się dowiedzieć m.in. z książki Aleksandra Kamińskiego pt. „Kamienie na szaniec”, w której wśród bohaterów występują Tadeusz Zawadzki ps. „Zośka”, Jan Bytnar ps. „Rudy”, Alek Dawidowski ps. „Alek”.

PRAWDA O BOHATERACH „KAMIENI NA SZANIEC”

**Alek
Dawidowski**

**Rudy
Janek Bytnar**

**Zośka
Tadeusz Zawadzki**